

ת"פ 26589/06/13 - מדינת ישראל נגד איברהים מילאד

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 26589-06-13 מדינת ישראל נ' מילאד

בפני כב' השופטת דנה כהן-לקח

המאשימה

בעניין: מדינת ישראל

נגד

הנאשם

איברהים מילאד

הכרעת דין

כתב-האישום

1. כנגד הנאשם הוגש כתב-אישום המייחס לו עבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או: החוק). לפי המתואר בכתב-האישום, משנת 1995 שימש עמרם קבילו (להלן: קבילו) כראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי באיו"ש. במסגרת עבודתו, הנפיק קבילו אישורים לתושבים פלסטינאים לצורך עבודה בתוך יישובים ישראלים. הנאשם עבד בחברה העוסקת בחקלאות ומעסיקה פועלים, ונהג להגיע למשרדו של קבילו לצורך קבלת אישורי עבודה עבור פועליו. בין השנים 2007 עד 2009, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, ביקש קבילו מהנאשם כי ירכוש עבורו חולצה ומכנסיים של המותג "טומי הילפינגר" בשווי של כמה מאות ₪ (להלן: הבגדים). הנאשם נענה לבקשתו של קבילו, ומסר לו את הבגדים. קבילו לקח את הבגדים, מבלי לשלם עבורם לנאשם. לפי הנטען, במעשים אלה נתן הנאשם שוחד לעובד ציבור בעד פעולה הקשורה לתפקידו.

השתלשלות העניינים בהליך והתשובה לאישום

2. כתב-האישום המקורי הוגש בשנת 2010 כנגד הנאשם וכנגד תשעה נאשמים נוספים שהועמדו לדין יחדיו. בהתאם לכך, מלכתחילה כתב-האישום המקורי כלל עשרה אישומים, כאשר לכל אחד מהנאשמים יוחסה עבירה של מתן שוחד לקבילו במסגרת אישום נפרד (ת"פ 39606-06-10). אותה עת, המותב שדן בהליך היה כב' השופט לי-רן. ביום 12.12.2011, נתן כב' השופט לי-רן החלטה בדבר הפרדת המשפט, והורה למאשימה להגיש כתב-אישום נפרד בנוגע

לכל אחד מהנאשמים. המאשימה הגישה את כתבי-האישום הנפרדים בעניינם של כל אחד מהנאשמים בסוף אפריל 2013. ההליך שבכותרת הנוגע לנאשם שלפניי, נפתח במזכירות בית-משפט זה באמצע יוני 2013 ואז הועבר לטיפול.

3. יריעת המחלוקת בין הצדדים בתיק זה היא רחבה יחסית. בתשובתו לכתב-האישום, הכחיש הנאשם באמצעות בא-כוחו את המיוחס לו. הנאשם אישר כי החברה המוזכרת בכתב-האישום נמצאת בבעלות אחיו, וכי הוא עצמו היה מגיע למנהל האזרחי על-מנת ליטול אישורי עבודה עבור הפועלים של החברה. עם זאת, הנאשם הכחיש כי נתן לקבילו במתנה חולצה ומכנסיים כנטען בכתב-האישום. לגרסת ההגנה, לא מן הנמנע שקבילו בלבד בין הנאשם לבין אדם אחר. לחלופין בלבד, נטען כי חל הסייג של זוטי-דברים.

מסכת העדויות והמתווה להכרעה

4. לשיטת המאשימה, העבירה של מתן שוחד בוצעה בין הנאשם (שמכחיש את המעשים) לבין קבילו, בלא שאנשים נוספים היו עדים לה. בהתאם לכך, עד-התביעה המרכזי עליו ביססה המאשימה את התזה המפלילה היה קבילו. בנוסף, העיד לפניי מטעם המאשימה רס"ב עזרא אישרן, שגבה את הודעת הנאשם במשטרה.

מטעם ההגנה העידו הנאשם וכן שניים מאחיו: מר אמיר מילאד ומר שריף מילאד.

5. דרך הילוכי מכאן ואילך תהיה כדלקמן: תחילה, אעמוד על תהליך הוצאת אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים בתחומי ישראל בזמנים הרלוונטיים לכתב-האישום. בשלב הבא, אעמוד על פרטי גרסתו של עד-התביעה קבילו ביחס לעבירה נשוא כתב-האישום, ואבחן את אמינות עדותו. לאחר מכן, אציג את פרטי גרסתו הנגדית של הנאשם ואבחן את אמינותה, בהתייחס בין היתר לעדויותיהם של עדי-ההגנה הנוספים שנשמעו לפניי. בעקבות כל אלה, אנתח את המישור הראייתי ואת המישור המהותי בנוגע לעבירה של מתן שוחד, ואנמק מדוע באתי למסקנה כי יסודות העבירה הוכחו מעבר לספק סביר בנסיבות המקרה דנן.

תהליך הנפקת אישורי עבודה בעת הרלוונטית לכתב-האישום

6. קבילו שימש בזמנים הרלוונטיים לכתב-האישום כראש ענף תעסוקה במינהל האזרחי באיו"ש, ומשרדו היה ממוקם במת"ק עציון שבגוש עציון. במסגרת תפקידו, עסק קבילו בהנפקת אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים שהעסקתם התבקשה בתחומי ישראל. במהלך שמיעת העדויות בתיק, התייחסו ארבעת העדים המרכזיים (קבילו, הנאשם ושני עדי ההגנה) לתהליך הוצאתם של אישורי העבודה האמורים. מאחר שכל העדים מסרו תיאור דומה של הדברים, ראיתי להתייחס לכך בראשית הדיון, אולם תחילה אעיר שתי הערות מקדימות: ראשית, מהעדויות שנשמעו לפניי עלה כי כיום, תהליך הוצאת אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים שונה מכפי שהיה בעת הרלוונטית לכתב-האישום. מטבע הדברים, התיאור בו אתמקד יתייחס לתקופה המוגדרת בכתב-האישום (שנים 2007 עד 2009). שנית, בעת הרלוונטית ניתן היה להצביע על הבדלים מסוימים בתהליך הוצאת אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים שביקשו לעבוד ביישובים ישראליים ביהודה ושומרון, מול אלה שביקשו לעבוד בתחומי ישראל. אין מחלוקת כי החברה אשר בשמה ביקש הנאשם לקבל לידיו אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים, העסיקה פועלים בתחומי ישראל (ולא ביהודה ושומרון). ההתייחסות בדיון שלהלן תהיה בהתאם.

7. ממכלול העדויות שנשמעו בתיק עלה כי בתקופה הרלוונטית לכתב-האישום, תהליך הוצאת אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים שביקשו לעבוד בתחומי ישראל היה כדלקמן: תחילה, נדרש המעסיק הישראלי להגיש בקשה ראשונית לשירות התעסוקה (הממוקם בתל-אביב), ובה פרטים בנוגע לפועלים הפלסטיניים שהמעסיק עתר לקבל היתרי עבודה בעניינם. בחלוף ימים בודדים (לדברי קבילו, תוך יום-יומיים: עמ' 17, ש' 20-17 לפרוטוקול), שירות התעסוקה היה מקבל החלטה בעניינו של כל פועל פלסטיני על-בסיס בדיקות שהיה עורך, ואז מזין למחשב את פרטי המעסיק, את פרטי הפועלים וכן מענה לשאלה האם עבודתם בתחומי ישראל אושרה. הנתונים היו עוברים באופן ממוחשב למת"ק עציון, שם היה ממוקם משרדו של קבילו.

המעסיק הישראלי יכול היה לברר מול לשכת התעסוקה בתל-אביב האם התקבלה החלטה בנוגע לבקשה שהגיש שם. עם זאת, לשכת התעסוקה בתל-אביב לא היתה עוסקת בהנפקתם הפיזית של אישורי העבודה או במסירתם לידי המעסיקים הישראליים ו/או הפועלים הפלסטיניים. תפקיד זה היה נתון בידי מת"ק עציון, על-בסיס הנתונים ששירות התעסוקה הזין למערכת הממוחשבת. מהעדויות בתיק עלה כי הנפקתם הפיזית של אישורי העבודה על-ידי מת"ק עציון, היתה מתבצעת באחת משתי הדרכים הבאות: ראשית, המעסיק הישראלי (או מי מטעמו) יכול היה להגיע למת"ק עציון בעצמו, וליטול לידי את אישורי העבודה של הפועלים הפלסטיניים שאושרו, לאחר שהאישורים הודפסו במת"ק עציון. שנית, אם היו חולפים ימים בודדים (לדברי קבילו, יום או יומיים: עמ' 12, ש' 27 לפרוטוקול), והמעסיק הישראלי לא היה מגיע למת"ק עציון כדי ליטול לידי את אישורי העבודה עבור פועליו, כי אז אין חולק שמת"ק עציון היה מדפיס את אישורי העבודה של הפועלים הפלסטיניים שאושרו, ושולח אותם ללשכות התעסוקה ברשות הפלסטינית, שהיו מעבירות אותם לפועלים עצמם.

ככלל, תוקף היתרי העבודה שניתנו לפועלים פלסטיניים לבקשת מעסיק ישראלי, היה לשלושה חודשים. לפיכך, היה על המעסיק הישראלי לדאוג לחידוש היתרי העבודה לפועליו, מדי שלושה חודשים.

כאמור, התיאור האמור של תהליך הנפקת אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים שהעסקתם התבקשה בתחומי ישראל, עלה מכל העדויות שנשמעו לפניי, והוא אינו שנוי במחלוקת ממשית.

עדויות של עד-התביעה קבילו

(א) פרטי גרסתו של קבילו

8. כאמור, קבילו שימש בזמנים הרלוונטיים לכתב-האישום, כראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי, ומשרדו היה ממוקם במת"ק עציון. בעדותו לפניי, תיאר קבילו את תפקידו כך: "**להנפיק אישורי עבודה לעובדים בישוים הישראליים ביהודה ושומרון ואישורי עבודה בישראל**" (עמ' 7, ש' 6-5 לפרוטוקול). קבילו תיאר את תפקידו במת"ק עציון כנושא אופי טכני בעיקרו, שכלל הדפסת היתרי עבודה של פועלים פלסטיניים שאושרו בלשכת התעסוקה בתל-אביב. ובלשונו של קבילו: "**אני באופן טכני ביותר הייתי מדפיס את הבקשות האלה עבור המעסיקים**" (עמ' 7, ש' 9 לפרוטוקול). קבילו אישר בחקירה נגדית כי לא היה לו שיקול-דעת בשאלה האם לסרב או להיעתר לבקשה לקבלת היתר עבודה עבור פועל כזה או אחר, וכי ההחלטה המהותית בעניין זה היתה מתקבלת בשירות התעסוקה בתל-אביב (עמ' 11, ש' 22 ואילך לפרוטוקול). זאת ועוד; קבילו טען כי לא היה בכוחו להאט או לזרז את קצב קבלת ההחלטות האמורות בשירות התעסוקה (עמ' 12, ש' 2-1 לפרוטוקול).

9. עם זאת, במהלך עדותו של קבילו התבררו הנתונים הבאים לגבי מהות תפקידו במת"ק עציון בתקופה הרלוונטית: ראשית, קבילו העיד בחקירה ראשית כי המעסיקים הישראליים לא היו יכולים לקבל לידיהם את היתרי העבודה עבור פועליהם בלשכת התעסוקה בתל-אביב, אלא רק במת"ק עציון שם עבד. ובלשונו של קבילו: "**כדי לקבל פיזית את הרישיונות אחרי הגשת הבקשה, הם היו חייבים להגיע אליי**" (עמ' 7, ש' 15; עמ' 12, ש' 17 לפרוטוקול).

שנית, קבילו העיד כי מעסיקים רבים היו נוהגים להתקשר למכשיר הטלפון הנייד שלו (אותו קיבל ממקום העבודה), כדי לקבל פרטים בטלפון האם הגיעה תשובה בעניינם מלשכת התעסוקה בתל-אביב; האם הפועלים לגביהם הגישו את בקשתם קיבלו היתרי עבודה; והאם ניתן להגיע למת"ק עציון כדי לקבל את היתרי העבודה לידיהם בטרם ההיתרים יישלחו ללשכות התעסוקה ברשות הפלסטינית (עמ' 8, ש' 10 ואילך; עמ' 17, ש' 22; עמ' 19, ש' 2 לפרוטוקול).

שלישית, קבילו העיד לפניי כי טרם הנפקת היתרי העבודה במת"ק עציון, היתה מתבצעת במחשב בדיקה אוטומטית שמא קיימת מניעה ביטחונית או משטרתית שמוזנת במחשב. בהתקיים מניעה כאמור, המערכת הממוחשבת היתה חוסמת את האפשרות להנפיק לאותו פועל היתר עבודה (עמ' 13, ש' 8 ואילך לפרוטוקול). לשאלת בית-המשפט, הבהיר קבילו כי היה יכול להיווצר מצב בו לשכת התעסוקה בתל-אביב היתה מאשרת מתן היתר עבודה לפועל פלסטיני מסוים, אולם כאשר המעסיק היה מגיע למת"ק עציון ומבקש להדפיס את היתר העבודה ולמסור אותו לידי, המחשב היה חוסם את הנפקת ההיתר עקב קיומה של מניעה ביטחונית או אחרת (עמ' 17, ש' 28-30 לפרוטוקול). עקב מקרים מסוג זה, אישר קבילו כי מעסיקים רבים היו נוהגים להתקשר אליו לפני בואם למת"ק עציון, כדי שהיתרי העבודה יודפסו מראש. בדרך זו, היה ניתן לוודא טרם הגעתו של המעסיק למת"ק עציון, האם קיימת מניעה כלשהיא לקבלת ההיתר (עמ' 17-18 לפרוטוקול). ובלשונו של קבילו: "**...כבר בטלפון הייתי אומר לו [למעסיק-ד.כ.ל] אם לבוא או לא לבוא...חסכנו הרבה זמן למעסיקים במקום שיבואו**" (עמ' 18, ש' 2 ואילך לפרוטוקול). בעדותו לפניי טען קבילו כי היה מסייע לכל מעסיק שהיה מצלצל אליו, ובלשונו: "**מי שהיה מתקשר, הייתי עונה ומבצע את הבדיקות לכל מי שהתקשר ללא הבדל**" (עמ' 19, ש' 6). לשאלת באת-כוח המאשימה, השיב קבילו כי שעות קבלת קהל במשרד היו משעה 09:00 עד שעה 14:00, וכי היה תור בכניסה אליו ואל עובדת נוספת בשם "לינדה" שעבדה בחדר הסמוך לו. לדברי קבילו, אם מעסיק היה מצלצל לטלפון הנייד שלו בעת שהיה מקבל קהל במשרדו, הוא היה מחליט האם להשיב טלפונית לאותו מעסיק: "**תלוי במצב. אם הבן אדם שאצלי בחדר יכול לחכות, אז כן**" (עמ' 19, ש' 17 לפרוטוקול).

הנה כי כן, מהתיאורים האמורים שמסר קבילו במסגרת עדותו לפניי, עולה כי אף אם קבילו לא היה מוסמך לקבל החלטות מהותיות האם לאשר או לסרב לבקשות שהגישו מעסיקים בשירות התעסוקה בתל-אביב לצורך קבלת היתרי עבודה, הרי השירות שהעניק קבילו במת"ק עציון היה חשוב עבור המעסיקים, ויכול היה לחסוך להם זמן יקר. לסוגיה זו אשוב ואתייחס בהמשך הדברים.

10. בכל הנוגע לנאשם ולעבירה המיוחסת לו - קבילו התבונן בפתח מתן עדותו בנאשם בעודו יושב על הספסל האחורי של אולם-הדיונים, זיהה אותו וזכר את שמו (עמ' 7, ש' 18 לפרוטוקול). במהלך עדותו, השיב קבילו כי הוא מכיר את הנאשם במשך 6-7 שנים (עמ' 7, ש' 22 לפרוטוקול), וכן מסר פרטים שונים אודות הנאשם. כך למשל, קבילו ידע לומר כי הנאשם התגורר ברמלה, וכי הנאשם העסיק עובדים בתחום החקלאות, והיה מגיע אליו מדי פעם כדי לקבל

היתרי עבודה עבור פועלים פלסטיניים (עמ' 7, ש' 18-20; עמ' 8, ש' 8 לפרוטוקול). קבילו אף זכר כי אישורי העבודה שקיבל הנאשם, היו עבור פועלים פלסטיניים שעבדו בתוך ישראל (עמ' 16, ש' 19 לפרוטוקול). בחקירה נגדית, השיב קבילו כי הוא זוכר שהנאשם היה בא לבקש אישורי עבודה לפועלים פלסטיניים בשמה של חברה, אך לא זכר לומר מה היה שמה של אותה חברה (עמ' 11, ש' 7 לפרוטוקול). זאת ועוד; בחקירתו הנגדית אישר קבילו כי בעת הרלוונטית ידע שהנאשם טייס: **"ידעתי שהוא טייס, שהוא טס...לא ידעתי שאיברהים [הנאשם] טס לחו"ל. ידעתי שהוא טס אבל לא ידעתי לאן"** (עמ' 11, ש' 13 לפרוטוקול). קבילו אף אישר כי מספר מכשיר הטלפון הנייד של הנאשם היה שמור בזיכרון של מכשיר הטלפון הנייד שלו, וכי הוא (קבילו) מסר את מספר מכשיר הטלפון הנייד של הנאשם לחוקר המשטרה (עמ' 8, ש' 2-4 לפרוטוקול); כך עולה גם מהודעת קבילו במשטרה - נ/ 1, ש' 80-79).

11. לטענת קבילו, הקשר שלו עם הנאשם נגע לעבודה בלבד: הנאשם היה מגיע למשרד של קבילו כדי לקבל את אישורי העבודה של פועלים פלסטיניים עבור החברה שבשמה פעל, ואילו קבילו היה מנפיק (מדפיס) את האישורים ומוסר אותם לידי. לדברי קבילו, לא היה בין השניים קשר מעבר לכך, והם לא היו נפגשים מחוץ למקום העבודה (עמ' 7, ש' 26 ואילך לפרוטוקול). לשאלת באת-כוח המאשימה, הסביר קבילו כי אמנם היה ברשותו את מספר מכשיר הטלפון הנייד של הנאשם אך זאת לצרכי עבודה בלבד, שכן מעסיקים רבים - ובהם הנאשם - היו נוהגים להתקשר למכשיר הטלפון הנייד של קבילו כדי להתעדכן בעניין הבקשות שהגישו.

12. לפי עדותו של קבילו, הוא ביקש מהנאשם להביא לו מכנסי ג'ינס וחולצת פולו של המותג "טומי" (עמ' 8, ש' 19 לפרוטוקול; יצוין כי באולם-הדיונים לא היתה מחלוקת בין הצדדים שהכוונה היא לחברת "טומי הילפינגר"). קבילו אף העיד כי מסר לנאשם את מידת הבגדים הרצויה לו (עמ' 9, ש' 11 לפרוטוקול). לדברי קבילו, הנאשם נענה לבקשתו, והביא לו למשרד מכנסיים וחולצה כפי שביקש (עמ' 8, ש' 17 ואילך לפרוטוקול). לטענת קבילו, הבגדים נמסרו לו בשקית ניילון סגורה, כך שאחרים לא ראו את תכולתה (עמ' 14, ש' 5 ואילך; עמ' 15, ש' 13 לפרוטוקול). לאחר רענון זיכרון באמצעות הודעתו במשטרה (נ/ 1, ש' 79 ואילך), העיד קבילו לפני כי שווי החולצה שקיבל מהנאשם באותה תקופה היה כ- 400 ₪. קבילו לא ידע לומר מה היה שווי המכנסיים אותה עת (עמ' 9, ש' 17 לפרוטוקול). לשאלת הסנגור, השיב קבילו כי אינו זוכר האם ביקש מהנאשם להביא לו חולצה ומכנסיים של חברת "טומי" מחו"ל דווקא, אבל הוא זוכר שהניח שהנאשם הביא לו את הבגדים מהארץ (עמ' 11, ש' 21; עמ' 14, ש' 32 לפרוטוקול). בהקשר זה, הסביר קבילו כי אמנם ידע שהנאשם טייס, אולם לא ידע להיכן טס הנאשם והאם טיסותיו הן לחו"ל, ולכן אינו זוכר אם ביקש מהנאשם להביא לו את בגדי המותגים מחו"ל דווקא (עמ' 11, ש' 14-21 לפרוטוקול). לדברי קבילו, לא התקיימה בינו לבין הנאשם שיחה על השאלה כמה עלו הבגדים, ומכל מקום הנאשם מעולם לא ביקש מקבילו תמורה כספית עבור הבגדים שמסר לידי לפי בקשתו (עמ' 17, ש' 4-9 לפרוטוקול).

בהמשך לדברים האמורים, אעיר כי קבילו אישר בעדותו לפני את הפרטים שכתב על-גבי דף נייר במהלך חקירתו במשטרה ביום 5.7.2009 (נ/ 1, ש' 73-74). בהקשר זה יובהר כי במהלך החקירה המשטרתית, ערך קבילו בכתב-ידו לבקשת החוקר המשטרה, רשימה ובה שמות של אנשים שונים, ולצידם סכומי כסף שלטענת קבילו הוא קיבל מכל אחד מהם. בסוף הרשימה מופיע בכתב-ידו של קבילו כדלקמן: **"מילאד איברהים [שמו של הנאשם-ד.כ.ל.] - חולצה + מכנסיים"** (ת/ 1).

13. קבילו הוסיף והעיד לפני כי ידע שקבלת בגדי מותגים במתנה הינה דבר אסור, וכן העיד כי הוא לא דיווח על המתת האמור לאיש (עמ' 9, ש' 14 לפרוטוקול). כאשר נשאל מדוע לדעתו נתן לו הנאשם את הבגדים במתנה, השיב קבילו: **"אולי כהכרת תודה...שקיבל שירות טוב"** (עמ' 9, ש' 23-25 לפרוטוקול). לצד זאת, ציין קבילו בחקירה

נגדית כי היתרי העבודה שמסר לידי של הנאשם ניתנו ללא סטייה מהשורה, קרי- האישורים הונפקו לפי החלטת שירות התעסוקה ולאחר בדיקה ביטחונית (עמ' 13, ש' 10-8; עמ' 14, ש' 19-17 לפרוטוקול). עוד העיד קבילו כי הנאשם קיבל ממנו היתרים שהיה זכאי לקבלם ממילא, ולטענת קבילו הוא מעולם לא עשה למען הנאשם פעולה חריגה כלשהיא (עמ' 13, 16 לפרוטוקול). קבילו השיב לשאלת הסנגור כי אילו הנאשם היה מסרב להביא לו את בגדי המותגים שביקש ממנו, לא היה משתנה דבר ביחסו של קבילו לנאשם (עמ' 19, ש' 33 לפרוטוקול).

14. במסגרת החקירה הנגדית, הציג הסנגור לקבילו טופס של שירות התעסוקה - נ/2 - ובו פירוט שמות של חברות ומעסיקים שונים, הכוללים את השם: "מילאד" (הוא שם משפחתו של הנאשם שלפניו). הסנגור שאל את קבילו האם יתכן שהתבלבל בין הנאשם לבין אדם אחר או חברה אחרת הנושאים את השם "מילאד". על כך השיב קבילו: "**אני מעיין בטופס, אבל אני עונה לך שאני לא התבלבלתי באדם...אני זוכר שאיברהים מילאד הוא היחיד שבא לקחת היתרי עבודה ממני...אני יודע שאיברהים מילאד שזה הנאשם פה, הוא זה שהיה בא אליי**" (עמ' 10-11, 15 לפרוטוקול). גם לשאלת בית-המשפט, השיב קבילו כי הוא משוכנע שהיה זה הנאשם שנתן לו בגדי מותגים (חולצה ומכנסיים) לפי בקשתו כפי שמסר בחקירת המשטרה (עמ' 18, ש' 12 לפרוטוקול). לשאלה משלימה של הסנגור, השיב קבילו כי הוא זוכר את הנאשם, וכי אינו מזהה בני משפחה אחרים של הנאשם, על-אף שהסנגור הציג לקבילו באולם-הדיונים צילומים של פניהם (נ/5; עמ' 21, ש' 21 לפרוטוקול).

(ב) בחינת אמינות עדותו של קבילו

15. קבילו אינו מל"ו צדיקים. עוד בחקירתו במשטרה (נ/1), הודה קבילו בלקיחת שוחד ממספר לא מועט של מעסיקים, ובכללם הנאשם. כפי שיפורט להלן, קבילו הורשע בבית-המשפט המחוזי על-יסוד הודאתו (שלא במסגרת הסדר-טיעון), במספר עבירות של הפרת אמונים ולקיחת שוחד, ואף ריצה עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח בגין כך.

כאן המקום לציין כי בעדותו של קבילו לפניו, לא נחשפו מכלול פרטי הפרשה שנגעו למעורבים אחרים, ואף לא נחשפו מלוא הלכי מחשבתו של קבילו בעניין. כך למשל, קבילו העיד כי עבד מול מספר רב של מעסיקים, אך ביקש שוחד רק מחלק מהם. כאשר נשאל קבילו כיצד בחר מאיזה מעסיק לבקש שוחד, השיב: "**אני לא זוכר להגיד למה ביקשתי מאנשים ספציפיים...אני לא יודע להסביר למה ביקשתי מא' או מב' או מג'...אין לי הסבר לזה. אני לא זוכר**" (עמ' 15, ש' 30; עמ' 18, ש' 20-18 לפרוטוקול). גם לשאלה כללית מדוע מעסיקים שונים ראו לתת לו מתנות, השיב קבילו בלאקוניות: "**אין לי הסבר**" (עמ' 16, ש' 10 לפרוטוקול). על רקע תשובות אלה, התקשיתי לרדת לשורש מניעיו ודפוסי התנהלותו של קבילו במכלול המעשים בהם הודה במשטרה. יחד עם זאת, חובה להדגיש כי קבילו הובא לפניו כעד בהליך שבכותרת, ולא כנאשם. ממילא, לא נחשפה לפניו מלוא תמונת-המצב בעניינו של קבילו, וההתמקדות הינה בעדותו של קבילו ככל שהיא נוגעת לנאשם בהליך זה.

16. באופן כללי, אומר כי עדותו של קבילו בנוגע לנאשם הותירה רושם אמין. ראשית, ניכר היה כי קבילו השתדל לדייק בעדותו, והוא נמנע מלהשיב על שאלות הנוגעות לנאשם כאשר לא ידע או לא זכר את התשובה לגביהן. כך למשל, כאשר נשאל קבילו על-ידי בית-המשפט האם הוא זוכר את צבעם של בגדי המותגים שמסר לידי הנאשם, השיב קבילו כי אינו זוכר (עמ' 18, ש' 14 לפרוטוקול). תשובה זו מתקבלת על הדעת בשים לב לכך שחלפו כחמש שנים ומעלה מאז קרות האירועים הנטענים ועד מתן העדות במשפט. (יוער כי קבילו לא נשאל שאלה דומה בחקירתו במשטרה בשנת 2009, וממילא לא יכול היה לרענן זיכרון בנושא).

שנית, גרסתו של קבילו היתה עקבית וסדורה בעיקרה. בעדותו לפני, חזר קבילו על עיקרי הגרסה שמסר בחקירתו המשטרית ביום 5.7.2009 (נ/1). באותה חקירה במשטרה, מסר קבילו את שמו המלא של הנאשם (שם פרטי ושם משפחה) ואף מסר לחוקר המשטרתי את מספר מכשיר הטלפון הנייד של הנאשם. בניגוד לאנשים אחרים שקבילו טען לגביהם בחקירת המשטרה כי הם שילמו לידי סכומי-כסף, הרי בעניינו של הנאשם רשם קבילו בכתב-ידו על-גבי נייר שהגיש לחוקר המשטרתי, כי הנאשם מסר לידי: "**חולצה + מכנסיים**", ולא ייחס לנאשם דבר מעבר לכך (ת/1). הן בחקירת המשטרה והן בעדותו לפני התייחס קבילו לשמה של החברה הספציפית של בגדי המותגים שביקש ("טומי") וכן מסר פרטים לגבי סוג הבגדים (חולצת פולו ומכנסי ג'ינס). הן בחקירת המשטרה והן בעדותו לפני ניכר היה כי קבילו נזהר מהשחרת הנאשם או מהעצמת האחריות המיוחסת לנאשם. כך למשל, קבילו הדגיש בעדותו לפני כי היוזמה והבקשה לרכישת בגדי המותגים היו שלו, ולא של הנאשם. זאת ועוד; קבילו הדגיש כי הנאשם לא קיבל ממנו דבר שלא היה זכאי לקבלו ממילא, וכי לא סטה מהשורה למענו של הנאשם. עוד אעיר כי שווי הכספי של המתת שייחס קבילו לנאשם לא היתה בשיעור גבוה, והדבר יכול אף הוא להצביע על כך שקבילו לא ניסה להעצים את חלקו של הנאשם בפרשה או להשחיר את פניו.

שלישית, כפי שצוין לעיל, קבילו הועמד לדין בשנת 2010 בבית-המשפט המחוזי בירושלים בגין מספר עבירות של הפרת אמונים וקבלת שוחד (ת"פ 33398-05-10). בהסכמת הצדדים, הוגש לעיוני כתב-האישום המתוקן בעניינו של קבילו באותו הליך (ת/2). עוד הוגשו לעיוני תשובתו הכתובה של קבילו לכתב-האישום המתוקן כפי שנמסרה לבית-המשפט המחוזי בחתימת עורך-דינו דאז (ת/3); וכן פרוטוקול הדיון מיום 21.2.2011 בבית-המשפט המחוזי, במסגרתו הודיעה המדינה כי היא מסתפקת בתשובתו של קבילו לאישומים נגדו. בעקבות כך, באותו דיון הרשיע בית-המשפט המחוזי (כב' השופט ר' כרמל) את קבילו בהתאם להודאתו (שניתנה שלא במסגרת הסדר-טיעון) במספר עבירות של הפרת אמונים ולקיחת שוחד (ת/4). מעדותו של קבילו לפני עלה כי בגין הרשעתו האמורה, נגזר עליו עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, אותו סיים לרצות מאז (עמ' 18 לפרוטוקול). עיון במכלול המסמכים האמורים מלמד כי קבילו הורשע בבית-המשפט המחוזי על-יסוד הודאתו בעבירה של קבלת שוחד, בין היתר, מהנאשם שלפני (ראו: אישום שביעי לכתב-האישום המתוקן בעניינו של קבילו - ת/2). ברי כי הרשעתו של קבילו בבית-המשפט המחוזי בעבירה של לקיחת שוחד מהנאשם, אינה בגדר ראייה קבילה שניתן לבסס עליה ממצאים עובדתיים בהליך שלפני (ראו והשוו: דברי כב' השופט בך בע"פ 648/87 סבן נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(3) 674, 669 (1988); דברי כב' השופט (כתוארו אז) אור בע"פ 4392/91 חוואג'ה נ' מדינת ישראל, פ"ד מט(2) 45, 51-52 (1995)). עם זאת, הדבר יכול להשליך על מישור הערכת אמינותו של קבילו כעד בהליך זה. העובדה שקבילו הורשע על-סמך הודאתו בלקיחת שוחד מהנאשם, נתן את הדין על כך וסיים לרצות את עונשו בגין מעשה זה, יכולה לתמוך באמינות גרסתו של קבילו לפני, במובן זה שמדובר באדם שמשפטו-שלו כבר הסתיים והוא נתן את הדין על מעשיו, כך שלכאורה פוחת משמעותית החשש שמא ינסה להשיג יתרון כלשהוא לעצמו על-חשבון הנאשם או שעדותו לפני תהיה מוטה ממניעים חיצוניים (השוו: הרציונאליים להלכת קינזי כפי שנדונו בבג"צ 11339/05 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי באר שבע, פ"ד סא(3) 93 (2006). באותה פרשה צומצמו עד מאד גבולותיה של הלכת קינזי מטעמים שלא כאן המקום לפרטם). קבילו התייחס לכך כאשר נשאל על-ידי בית-המשפט מדוע יש להאמין לעדותו, והוא השיב במילותיו כי: "**שילמתי על זה מחיר. הייתי בבית סוהר, כל החיים שלי השתנו**" (עמ' 18, ש' 22 לפרוטוקול).

לבסוף, אציין כי בעדויות ובטיעונים שנשמעו לפני לא עלתה בשום שלב טענה מטעם ההגנה לפיה יש לקבילו אינטרס או סיבה מסוג כלשהוא, בעבר או בהווה, להרע עם הנאשם (ראו: עמ' 18 לפרוטוקול). יוטעם כי אף אני לאחר ששמעתי את עדותו של קבילו ובחנתי את מכלול הראיות בתיק, לא התרשמתי כי קבילו פעל מתוך כוונה לפגוע בנאשם או להזיק לו.

כל אלה במשקלם המצטבר תומכים באמינות עדותו של קבילו בעיניי.

17. הסנגור ניסה לעמת את קבילו במסגרת החקירה הנגדית, עם סתירות או אי-התאמות עליהן הצביע. בהתייחס לכך, אומר כי לדעתי מדובר בסתירות או באי-התאמות מעטות יחסית, שקבילו נתן בעניינן הסבר המניח את הדעת. כך למשל, הסנגור שאל את קבילו כיצד יתכן שבחקירה ראשית טען כי ביקש מהנאשם להביא לו מכנסיים וחולצה במידה XL, ואילו בחקירת המשטרה טען קבילו כי ביקש את הבגדים במידה L (עמ' 9, ש' 11 לפרוטוקול; נ/ 1, ש' 82-83). על כך השיב קבילו כי כיום מידתו היא XL, וכי יתכן שמידתו לפני חמש שנים היתה L, ומכל מקום הוא סבור שביקש מהנאשם להביא לו חולצה ומכנסיים במידה XL ולא כפי שנכתב בהודעה המשטרית (עמ' 10, ש' 19 לפרוטוקול).

דוגמה נוספת - הסנגור הפנה את תשומת-ליבו של קבילו לכך שבתשובתו הכתובה לכתב-האישום שהוגש כנגדו בבית-המשפט המחוזי, טען עורך-דינו של קבילו דאז, כי היה זה הנאשם שהגיע למשרדו של קבילו וסיפר לו שבאפשרות לרכוש חולצה ומכנסיים של המותג "טומי" בזול יחסית. לפי הנטען באותה תשובה כתובה, רק אז ביקש קבילו מהנאשם לרכוש עבורו את הביגוד הנ"ל. לפי הטענה בתשובה הכתובה הנ"ל, קבילו התכוון לשלם עבור הביגוד שביקש, אולם הנאשם היה זה שביקש לתת לקבילו את הביגוד במתנה (ת/ 4, פסקה 8). בהתייחס לכך, השיב קבילו לפניי כי הדברים שצוינו בתשובה הכתובה שהוגשה לבית-המשפט המחוזי אינם מדויקים, שכן לפי דבריו של קבילו: "**אני ביקשתי ממנו [מהנאשם-ד.כ.ל], והוא זה שענה לי שיש לו אפשרות לקנות...אני זה שביקשתי ממנו לקנות לי...זו היתה היוזמה שלי...**" (עמ' 21, ש' 13 ואילך לפרוטוקול). הנה כי כן, אף כאשר קבילו עומת בחקירה נגדית עם דברים שכתב עורך-דינו בהליך שהתנהל כנגד קבילו בבית-המשפט המחוזי, נותר קבילו עקבי בגרסה שמסר לפניי לפיה הוא היה זה שביקש מהנאשם לרכוש עבורו בגדי מותגים. מכאן עולה שוב כי קבילו לא ניסה להפחית מאחריותו-שלו בעדותו לפניי, ואף לא ניסה להפריז בחלקו של הנאשם. על רקע זה, אני סבורה כי אי-ההתאמה עליה הצביע הסנגור אינה מחלישה את גרסתו של קבילו במשפט, אלא דווקא תורמת לחיזוק אמינותה כמבואר לעיל.

18. דומה כי גם ההגנה נזהרה מלטעון כי קבילו משקר במכוון או ביודעין. הטענה העיקרית של ההגנה היתה כי יתכן שקבילו שגה מבלי משים, ובלבל בתום-לב בין הנאשם לבין אדם אחר. דא עקא, קבילו שלל אפשרות זו באופן נחרץ בעדותו לפניי. כפי שצוין בפסקה 10 לעיל, התרשמתי כי קבילו מזהה בבירור את הנאשם ומכיר אותו. קבילו ידע למסור את שמו המלא של הנאשם ואת עיר מגוריו. קבילו הוסיף והעיד כי ידע שהנאשם טייס (פרט מידע המייחד את הנאשם מרבים אחרים). קבילו אף ידע לומר שהנאשם היה בא אליו כדי ליטול אישורי עבודה עבור חברה שעוסקת בחקלאות בתוך תחומי ישראל (פרטים שהנאשם אישר בעדותו). בחקירת המשטרה, היה זה קבילו שמסר לחוקר המשטרתי את מספר מכשיר הטלפון הנייד של הנאשם (נ/ 1, ש' 80), כאשר אותו מספר תאם למספר מכשיר הטלפון הנייד שהנאשם מסר בחקירתו במשטרה (עמ' 24, ש' 5, 9 לפרוטוקול; ת/ 5). כל אלה מובילים למסקנה כי קבילו הכיר את הנאשם מעבודתו עימו, ולא בלבד אותו עם אדם אחר כנטען על-ידי ההגנה.

אוסף ואומר כי קבילו עמד בחקירתו הנגדית על כך שלא היו מעסיקים רבים מהם ביקש בגדי מותגים מלבד הנאשם, "**אולי עוד אחד או שניים**" (עמ' 15, ש' 16, ש' 24, ש' 26 לפרוטוקול). אני סבורה כי מדובר בתשובה אמינה, שכן קבילו לא נרתע ממספר במשטרה ובמשפט כי היו מעסיקים שונים מהם קיבל סכומי כסף ממש. לא מצאתי סיבה מדוע קבילו יודה בכל אלה, ויימנע מלומר אמת דווקא בשאלה שעניינה כמות המעסיקים מהם ביקש בגדי מותגים. טענתו של קבילו לפיה ביקש בגדי מותגים ממספר מצומצם מלבד של מעסיקים - טענה שכאמור לא מצאתי יסוד לפקפק באמינותה - מקטינה אף היא באופן משמעותי את החשש שמא קבילו בלבד את הנאשם עם אדם אחר.

יוער כי המסקנה לפיה קבילו הכיר את הנאשם ולא בלבד בינו לבין אדם אחר מתחזקת בשים לב להתרשמותי המנאשם ומעדויותיהם של עדי-ההגנה, ולכך אתיחס בהמשך הדברים (ראו: פסקאות 30 ו-33 להלן).

19. סיכומם של דברים עד כה; קבילו עצמו אינו מל"ו צדיקים. הוא הורשע בבית-המשפט המחוזי על-יסוד הודאתו, במספר עבירות של הפרת אמונים ולקיחת שוחד, ואף ריצה עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח בגין כך. עם זאת, מצאתי כאמינה את עדותו של קבילו לפיה הנאשם נתן לו בגדי מותגים (חולצה ומכנסיים של חברת "טומי הילפינגר") בשווי של כמה מאות ₪, וזאת לפי בקשתו של קבילו ובלא שקבילו שילם תמורתם. התרשמתי כי קבילו מסר בעניין זה גרסה עקבית וסדורה. הוא השתדל לדייק בדבריו, ונמנע מהגזמה או מהשחרת פניו של הנאשם, אף כאשר הדבר הטיל אחריות מוגברת לפתחו (למשל בשאלת היוזמה למעשים). התרשמתי כי קבילו הכיר את הנאשם וידע פרטים אודותיו (למשל את דבר היותו טייס). מטעמים עליהם עמדת בדבריי לעיל, שוכנעתי כי קבילו לא בלבד בין הנאשם לאדם אחר.

עדותו של הנאשם

(א) פרטי גרסתו של הנאשם במשפט

20. הנאשם העיד כי היה מגיע למת"ק עציון מטעם חברה בשם: "א. מילאד מסחר והשקעות" (להלן: החברה). מדובר בחברה הנמצאת בבעלות אחיו של הנאשם, מר אנואר מילאד, והנאשם מוגדר כבעל-תפקיד בחברה ומשמש כגזבר שלה. לטענת הנאשם, הוא היה מגיע למת"ק עציון כדי לאסוף היתרי עבודה לפועלים פלסטיניים שעבדו בחקלאות מטעם החברה בתחומי ישראל. הנאשם היה מגיע למת"ק עציון: "**...מדי פעם, הייתי מגיע בתדירות של אחת ל-3 או 4 חודשים**" (עמ' 28, ש' 20 לפרוטוקול). בחקירה נגדית, אישר הנאשם כי החברה קיימת לפחות 5 שנים; כי הוא עובד במסגרתה עד היום ומקבל שכר על כך; וכי היה מגיע למת"ק עציון כדי לאסוף היתרי עבודה עבור החברה "**עשרות פעמים**" (עמ' 32, ש' 18 לפרוטוקול).

21. כמו עדים אחרים שהעידו לפניי, גם הנאשם אישר כי בתקופה הרלוונטית לכתב-האישום, לא ניתן היה לקבל את היתרי העבודה בשירות התעסוקה בתל-אביב. עוד אישר הנאשם כי הוא היה טורח ומגיע מרמלה למת"ק עציון כדי לקבל לידי את היתרי העבודה של הפועלים, וזאת על-מנת שההיתרים לא יועברו ללשכות התעסוקה הפלסטיניות. הנאשם אישר בעדותו כי הדבר היה חוסך "**זמן רב**" (עמ' 34, ש' 5 ואילך לפרוטוקול). יוער כי גם בחקירתו במשטרה, ציין הנאשם כי קבלת היתרי העבודה לידי במת"ק עציון היתה חוסכת זמן בהיקף של כ-3 עד 4 ימים, וכי הדבר היה חשוב "**בכדי שהעובדים ייכנסו בזמן**" (ת/5, ש' 15).

22. הנאשם תיאר בעדותו לפניי כי כאשר היה מגיע למת"ק עציון, הוא היה עובר כמו כולם בידוק בשער, ואז נכנס פנימה ופונה למשרד ששימש את קבילו וכן עובדת נוספת בשם "לינדה". לפני הכניסה לדלת המשרד היתה תלויה רשימה, וכל מי שהגיע היה רושם את שמו וממתין בתור. הכניסה למשרד של קבילו או של לינדה היתה נעשית לפי התור ברשימה, ובמילותיו של הנאשם: "**הראשון שמתפנה, נכנסים אליו**" (עמ' 28, ש' 32 לפרוטוקול). לפי עדות הנאשם, לאחר שהיה נכנס למשרד של קבילו או של לינדה, הוא היה מקבל לידי את היתרי העבודה המודפסים, וזאת לפי מספר המעסיק של החברה (עמ' 33, ש' 19 לפרוטוקול).

23. הנאשם אישר כי היה ברשותו את מספר הטלפון הנייד של קבילו, כמו למעסיקים רבים אחרים, וכי היה נוהג לצלצל למכשיר הטלפון הנייד של קבילו כאשר לא היתה תשובה בטלפון המשרד (עמ' 32, ש' 26 לפרוטוקול). לשאלת

באת-כוח המאשימה, השיב הנאשם בחקירה נגדית כי היה מצלצל לקבילו לפני שהיה מגיע למת"ק עציון, והיה שואל "אם הם נמצאים" כדי לוודא שעובדי המנהל האזרחי לא בעיצומים כפי שהיה קורה מדי פעם, וזאת על-מנת שלא להגיע לשווא מרמלה (שם התגורר הנאשם) לגוש עציון (עמ' 33, ש' 7-1 לפרוטוקול). הנאשם אישר כי היה מזדהה בשמו כאשר היה משוחח עם קבילו בטלפון (עמ' 33, ש' 9 לפרוטוקול). לטענת הנאשם, הוא לא היה מודע לכך שקבילו שמר בזיכרון של מכשיר הטלפון הנייד שלו, את מספר הטלפון הנייד של הנאשם (עמ' 31, ש' 5; עמ' 32, ש' 30 לפרוטוקול).

24. בעדותו במשפט, שלל הנאשם באופן נחרץ אפשרות כי הביא לקבילו מתנה, ואף טען כי קבילו מעולם לא ביקש ממנו מתנות. לטענת הנאשם, לא היה לו שום עניין להביא לקבילו אי פעם מתנות או בגדים, והוא מעולם לא הפיק תועלת אישית מעבודתו של קבילו (עמ' 30 לפרוטוקול). לשאלת באת-כוח המאשימה בחקירה נגדית, השיב הנאשם כי הוא: "**בהחלט לא חבר של קבילו**" (עמ' 34, ש' 12 לפרוטוקול), והוסיף: "**...אני מדגיש שוב שקבילו לא היה חבר שלי...קבילו לא חבר שלי. חד משמעית**" (עמ' 35, ש' 11, 15 לפרוטוקול).

25. הנאשם ציין בעדותו לפניי כי גם לקבילו וגם לעובדת הנוספת ("לינדה") לא היה שיקול-דעת בהנפקת היתרי עבודה עבור הפועלים של החברה, והם לא יכלו לזרז את הוצאת ההיתרים שכן ההחלטה המהותית בעניין זה היתה מתקבלת בשירות התעסוקה בתל-אביב. הנאשם אף הדגיש כי החברה פועלת כחוק, וכי החברה קיבלה היתרי עבודה שהיתה זכאית להם לפי דין (עמ' 29, ש' 31 לפרוטוקול).

26. לשאלת הסנגור מדוע לדעת הנאשם קבילו מייחס לו מתת אם אין ביניהם שום סכסוך, השיב הנאשם: "**אני חי עם הסיפור הזה הרבה זמן. בתוך תוכי אני מתהפך וחושב ואני לא יודע למה. לא יודע למה**" (עמ' 30, ש' 29-32 לפרוטוקול). לשאלה מדוע קבילו מסר בחקירתו במשטרה דווקא את שמו של הנאשם, שהרי בזיכרון של מכשיר הטלפון הנייד של קבילו היו שמורים פרטים של מעסיקים רבים נוספים, השיב הנאשם: "**לא יודע**" (עמ' 31, ש' 1 לפרוטוקול).

(ב) בחינת אמינות עדותו של הנאשם לפניי

27. הנאשם העיד לפניי במשך דקות ארוכות, ויכולתי להתרשם מאישיותו ומאופן התנסחותו. התרשמתי כי מדובר באדם שאישיותו דומיננטית, והוא מיטיב להתבטא ויודע להיות נחרץ בדבריו כאשר הוא בוחר בכך. תדמיתו של הנאשם חשובה בעיניו וניכר כי הוא גאה מאד בהישגים אליהם הגיע בחייו האישיים והמקצועיים. ובמילותיו של הנאשם בראשית עדותו לפניי: "**אני הטייס הערבי הראשון במדינת ישראל ועשיתי היסטוריה...אני מטיס מטוסי סילון, בואינג, מטוסים של אמבולנס, נציג של חב' תעופה. מינהל התעופה האזרחית הוא לקוח שלי באימון טייסים בצד הירדני**" (עמ' 26, ש' 20-23 לפרוטוקול).

דווקא משום היותו של הנאשם אדם ורבאלי שמיטיב להתבטא ולהתנסח, בלטו במהלך מתן עדותו במשפט שני עניינים שכרסמו באמינות גרסתו בעיניי:

28. ראשית, לאורך מתן עדותו, ניכר היה כי הנאשם ניסה להתחמק ממתן תשובות ברורות לשאלות שלפי תפיסת הנאשם לא היו נוחות לו. באותם נושאים, הותירה עדותו של הנאשם רושם פתלתל ומגמתי. כך למשל, בתחילת עדותו

לפניי סיפר הנאשם כך: "מדובר בחברה בשם א. מילאד מסחר השקעות ששייכת למשפחה, לאחי אנואר מילאד, אנו כמשפחה גרים יחד באותו מתחם, בזמני החופשי אני מדי פעם עוזר למשפחה בכל בקשות שמבקשים ממני" (עמ' 27, ש' 2-4 לפרוטוקול). לשאלת בית-המשפט מה הקשר שלו לחברה אשר בשמה הגיע למת"ק עציין כדי לקבל לידי היתרי עבודה, השיב שוב הנאשם: "זה חברה משפחתית. אנחנו גרים באותו מתחם ואנחנו עוזרים אחד לשני" (עמ' 30, ש' 1 לפרוטוקול). מתשובתו האמורה של הנאשם, התקבל לכאורה הרושם כי הנאשם סייע לאחי שהינו בעל החברה בהבאת היתרי עבודה ממת"ק עציין, בלא שהיתה לנאשם נגיעה אישית בחברה עצמה. לשאלת בית-המשפט האם הוא בעל תפקיד בחברה, השיב הנאשם כי "...התפקיד הוא לא קבוע" (עמ' 30, ש' 3 לפרוטוקול). דא עקא, בית-המשפט שב ושאל את הנאשם שאלה מפורשת לגבי זהות בעלי התפקידים המוגדרים של החברה, ורק אז השיב הנאשם: "אני מוגדר כגזבר החברה" (עמ' 30, ש' 2-6 לפרוטוקול). בהמשך הדרך, במסגרת חקירה נגדית, התברר כי הנאשם גם מקבל שכר מהחברה (עמ' 31 לפרוטוקול).

דוגמה נוספת - הנאשם התחמק פעם אחר פעם מליתן תשובה לשאלה כמה פעמים להערכתו הגיע למת"ק עציין כדי לקבל לידי היתרי עבודה של פועלים מטעם החברה. רק לאחר שאלות חוזרות ונשנות של באת-כוח המאשימה בעניין, ורק לאחר שהסנגור הנחה את מרשו להשתדל לתת תשובה לשאלות אלה, ולו בדרך של הערכה, השיב הנאשם כי הגיע למת"ק עציין: "עשרות פעמים" (עמ' 32 לפרוטוקול).

דוגמאות אלה הובאו על-מנת להמחיש מדוע הנאשם נראה כמי שניסה להתחמק ממתן מענה לשאלות מסוימות שסבר כי אינן נוחות עבורו, ומדוע עדותו של הנאשם הותירה באותם נושאים רושם פתלתל ומגמת.

29. שנית, דווקא על רקע התרשמותי מאישיותו הדומיננטית של הנאשם ומהיותו אדם ורבאלי שמיטיב להתנסח ויודע להיות נחרץ כאשר הוא בוחר בכך, בלט פער בין תשובותיו של הנאשם בעדותו במשפט, לבין התשובות שמסר הנאשם בחקירתו במשטרה. אני סבורה כי הנאשם לא נתן הסבר משכנע לפער זה, ואף בכך יש כדי לפגוע באמינות גרסתו לפניי. אבהיר את הדברים.

כפי שפורט בפיסקה 24 בדבריי לעיל, הנאשם היה ברור ונחרץ בעדותו במשפט כי קבילו אינו חבר שלו; הוא מעולם לא הביא לקבילו מתנה, וקבילו אף לא ביקש ממנו לעשות כן; וכן לא היתה כל סיבה להביא לקבילו מתנות, שכן ממילא החברה פועלת כדין וזכאית להיתרי העבודה שקיבלה עבור פועליה. על-מנת שהקורא יוכל להתרשם מאופן ההתנסחות הנחרץ והחד-משמעי של הנאשם בעדותו לפניי, אביא להלן את תשובות הנאשם לשאלות בא-כוחו במסגרת חקירה ראשית בלשונן:

- ש. "האם קבילו יכול היה לעשות לך שירות אישי שלא בגדר החובה והתפקיד שלו?
ת. בשום פנים ואופן לא. חד משמעית.
ש. האם היתה לך אי פעם תועלת אישית מקבילו?
ת. לא. בחיים לא.
ש. האם היה לך עניין כלשהו להביא לו מתנות, בגדים?
ת. לא. לא היה לי שום עניין להביא לו שום מתנה.
ש. האם הבאת לו?
ת. בחיים לא.

...

ש. האם קבילו ביקש ממך אי פעם להביא לו משהו או מתנה?
ת. **לא. מעולם הוא לא ביקש ממני להביא לו מתנה.**
ש. האם קנית לו מכנסיים וחולצה?
ת. **בחיים לא קניתי לו, לא מכנסיים ולא חולצה.**
(עמ' 30, ש' 7 ואילך לפרוטוקול; ההדגשות אינן במקור-ד.כ.ל).

ניתן לראות כי בעדותו לפני, הירבה הנאשם לעשות שימוש חוזר בביטויים כגון: "בשום פנים ואופן לא", "בחיים לא", "מעולם לא".

מנגד, עיון בהודעת הנאשם במשטרה מיום 12.7.2009 מעלה כי תשובותיו של הנאשם לשאלות החוקר המשטרתי באותם נושאים, לא היו כה נחרצות. בחקירת המשטרה שהיתה קרובה יותר בציר הזמן לאירוע נשוא כתב-האישום ביחס למתן העדות במשפט, בחר הנאשם להשיב לשאלות החוקר באמצעות מטבע-הלשון: "לא זוכר". להלן אביא את תשובות הנאשם לחוקר המשטרתי בלשון:

ש. בעדותו מיום 5.7.2009 (עמ' 3, שורות: 79-80) מספר [קבילו-ד.כ.ל]: 'שקיבל ממך חולצה טובה ומכנסיים ג'ינס טובים'. מה תשובתך?
ת. **אני לא זוכר ולא זכור על מה שאתה אומר, אני הרבה פעמים קניתי לחברים אישיים שלי מהמגזר שלי מהסביבה מתנות, וגם קיבלתי מהם.**
ש. ייתכן ואתה לא ראית זאת כשנשאלת אלא כמתנה מתוך רצון טוב שלא ע"מ לקבל תמורה, ועכשיו נכנסת ללחץ בגלל שמאשימים אותך בשוחד ואתה מכחיש?
ת. **לא זכור לי שוב שאני נתתי מתנות לאנשים מהסוג הזה, ואין לי שום עניין לתת שוחד** לפקיד ממשלתי שלא יכול אפילו להשפיע על הנפקת הרישיונות בצורה חוקית שמגיעים לחב' "א. מילאד השקעות בע"מ".
ש. למה שעמי (עמרם) [קבילו-ד.כ.ל] יספר במשטרה ויגיד את מה שאמרתי לך למעלה?
ת. אני לא יושב בתוך רצונו של הבן-אדם מה להגיד ומה לא להגיד.
ש. יש לך מה להוסיף?
ת. אין לי מה להוסיף.
...
ש. איך יודע עמי [קבילו-ד.כ.ל] שאת הבגדים שנתת לו, הבאת מהארץ ולא מחו"ל?
ת. **לא זכור לי שנתתי לאיש הנ"ל מתנות מסוג זה.**
(ת/ 5, ש' 24 ואילך; ההדגשות אינן במקור-ד.כ.ל).

כפי שניתן להיווכח, בהודעתו במשטרה לא טען הנאשם באופן החלטי כי "לא היו דברים מעולם". תחת זאת, השיב הנאשם לחוקר המשטרתי כי הוא נוהג לקבל ולתת מתנות לחברים אישיים "מהמגזר" שלו, וכי הוא לא זוכר שהביא מתנות לקבילו.

מאחר שהתרשמתי במהלך שמיעת עדותו של הנאשם לפני כי הוא מיטיב להתנסח, הפער בין נוסח תשובותיו של הנאשם במשפט לבין נוסח התשובות שמסר בחקירתו במשטרה, מעורר תהיות: כיצד יתכן שבמשפט שנערך מספר

שנים לאחר האירוע, הנאשם היה נחרץ בתשובתו כי מעולם לא התבקש ולא נתן מתנה לקבילו, ואילו בחקירת המשטרה שהיתה קרובה יותר בציר הזמן לאירוע הנתעב, השיב הנאשם כי "לא זכור" לו שנתן לקבילו מתנה כאמור. הנאשם נשאל על כך בחקירה נגדית על-ידי באת-כוח המאשימה. הנאשם הסביר את פערי הניסוח כדלקמן: **"אני חי בתום-לב, ישר והוגן, וכשייחסו אליי דבר כזה שלא הוגן ולא עשיתי זאת, ראיתי את זה כדבר מצחיק ועניתי בתום-לב. היום שאני רואה שזה ממשיך והולך איתי לכל אורך הדרך, אז אני צריך להוכיח בפני ביהמ"ש את חפותי מהדבר הזה"** (עמ' 35, ש' 5-7 לפרוטוקול). בחקירה חוזרת מטעם הסנגור, הוסיף וטען הנאשם כי השיב לחוקר המשטרה במטבע הלשון של "לא זכור", שכן אלה מילים ששגורות בפיו. לשאלת בית-המשפט כיצד לא השתמש במילים אלה בעדותו במשפט, השיב הנאשם: **"...באותו זמן אותו חוקר שאל אותי האם זכור לי שנתת מתנה מסוג כזה, ועניתי שאני לא זכור"** (עמ' 36, ש' 16-17 לפרוטוקול). דא עקא, עיון בשאלות שהציג החוקר המשטרה לנאשם במסגרת ההודעה המשטרתית ת/ 5 שנוסחן הובא לעיל, מעלה בבירור כי החוקר המשטרה לא ניסח את שאלותיו בדרך של: **"האם זכור לך כי..."**, כנטען על-ידי הנאשם. אוסיף ואומר כי החוקר המשטרה העיד לפניי במשפט (רס"ב עזרא אישרן-עד תביעה מס' 2). החוקר המשטרה לא נשאל על-ידי ההגנה ולו שאלה אחת בעניין דיוק התייעוד של השאלות והתשובות בהודעה המשטרתית שגבה מהנאשם.

הנה כי כן, בעוד שבמשפט טען הנאשם באופן חד-משמעי כי מעולם לא נתן לקבילו מתנה ואף לא התבקש לעשות כן, הרי בחקירת המשטרה טען הנאשם כי הוא נוהג לתת ולקבל מתנות מחבריו האישיים "במגזר", וכי לא זכור לו שנתן מתנה לקבילו. הנאשם לא הציג במשפט הסבר משכנע לפער הנדון על-אף ההזדמנויות שניתנו לו לכך, ואני סבורה כי יש בכך כדי להחליש את אמינות גרסתו לפניי.

30. לצד חולשות עליהן הצבעתי המכרסמות באמינות גרסתו של הנאשם במשפט, אני רואה להעיר כי יש בפרטים שמסר הנאשם בעדותו לפניי, כדי לחזק את התזה המפלילה בה אוחזת המאשימה. אביא מספר דוגמאות לכך:

ראשית, מעדות הנאשם לפניי עלה בבירור כי הוא נוהג להציג עצמו כטייס ולדבר על כך עם סביבתו (ראו למשל: עמ' 26, ש' 20; עמ' 29, ש' 7-8; עמ' 32, ש' 21-23; עמ' 35, ש' 1 לפרוטוקול). הנאשם אף אישר לפניי כי עובדי מת"ק עציון, לרבות קבילו, ידעו שהוא טייס וכי הוא אישר עובדה זו בפניהם (עמ' 29, ש' 6-8 לפרוטוקול). הדבר מחזק את התרשמותי לפיה קבילו הכיר את הנאשם וידע פרטים לגביו משיחות שהתנהלו בין השניים כאשר הנאשם היה מגיע למת"ק עציון. מעדות הנאשם לפניי אף עלה כי מכשיר הטלפון הנייד שהוא מחזיק בו, ואשר קבילו מסר את מספרו לחוקר המשטרה, הוא מכשיר טלפון נייד ששייך לחברה שבשמה פעל הנאשם, והוא נמצא בשימוש הבלעדי של הנאשם (עמ' 32, ש' 28; עמ' 33, ש' 17 לפרוטוקול). אוסיף ואומר כי הנאשם אישר בעדותו במשפט כי הגיע למת"ק עציון **"עשרות פעמים"**. הנאשם הוסיף והעיד כי כאשר היה מצלצל למשרד או למכשיר הטלפון הנייד של קבילו לפני שהגיע למת"ק עציון, הוא היה מזדהה בשמו. בחקירה נגדית, אישר הנאשם כי אין במשפחתו או בסביבתו אדם נוסף ששמו "איברהים מילאד" (עמ' 35, ש' 28 לפרוטוקול). כל אלה במשקלם המצטבר מחזקים את המסקנה אליה הגעתי לפיה קבילו לא בלבד בין הנאשם לאדם אחר.

שנית, הנאשם ניסה להדגיש בעדותו כי לא היתה כל סיבה לשחד את קבילו, שכן היתרי העבודה ניתנו לפועלים של החברה כדיון, ולקבילו ממילא לא היתה השפעה על ההחלטה שהתקבלה בשירות התעסוקה בתל-אביב לגבי מתן היתרים. עם זאת, הנאשם אישר בעדותו לפניי כי עצם הגעתו למת"ק עציון חסכה זמן ניכר לחברה שבשמה פעל, שכן בדרך זו החברה היתה מקבלת את היתרי העבודה לידיה, במקום שאלה יישלחו ללשכות התעסוקה הפלסטיניות ויתעכבו שם עד מסירתם לידי הפועלים ברשות הפלסטינית. הנאשם אף אישר כי היה נוהג להתקשר למכשיר הטלפון הנייד של

קבילו (כמו מעסיקים רבים נוספים) כדי לוודא שמת"ק עציון פתוח לפני שהיה מגיע מרמלה, על-מנת שלא יגיע לחינם. מעדותו של הנאשם עולה, אפוא, כי בניגוד לטענה לפיה לא היה כל אינטרס לשחד את קבילו שכן תפקידו היה טכני בלבד, הרי השירות שנתן קבילו במת"ק עציון היה בגדר שירות חשוב שבכוחו היה לחסוך זמן יקר לנאשם וכן לחברה שבשמה פעל.

עדויותיהם של עדי ההגנה

31. כפי שצוין בפתח הדברים, מטעם ההגנה העידו שניים מאחיו של הנאשם: מר אמיר מילאד (להלן: אמיר) ומר שריף מילאד (להלן: שריף) (יוער כי האח מר אנואר מילאד שהחברה הנדונה נמצאת בבעלותו, לא העיד לפניו). שני האחים עוסקים בתחום החקלאות: אמיר הינו עוסק מורשה בתחום החקלאות, ועובד כיום כשכיר בחברה של אח אחר. שריף הינו מנכ"ל החברה שנמצאת בבעלותו של האח אנואר מילאד, אשר הנאשם משמש כגזבר שלה. שני האחים העידו על תהליך הנפקת היתרי עבודה לפועלים פלסטיניים כפי שהוסבר בראשית הדברים. עוד העידו שני האחים כי היו מגיעים למת"ק עציון כדי לקבל לידיהם היתרי עבודה של החברות עימן עבדו, ולעיתים היו אוספים היתרי עבודה גם עבור החברה שהנאשם קשור אליה. שניהם העידו כי לא ראו את קבילו מקבל מתנות, ומעולם לא הביאו לו מתנות בעצמם.

32. אני מניחה כי שני האחים הובאו כעדי-ההגנה על-מנת להדגיש כי לא היו עדים לקבלת מתנות מצד קבילו במת"ק עציון. עם זאת, גם המאשימה אינה טוענת כי היו עדים נוספים למתת המדובר, למעט קבילו והנאשם.

33. סיבה נוספת לכך שההגנה ראתה להביא לעדות את שני אחיו של הנאשם, היתה כדי להוכיח כי מת"ק עציון נתן שירות לעוד אנשים או חברות שנשאו את שם משפחתו של הנאשם: "מילאד". זאת, כדי לתמוך בטענת ההגנה לפיה יתכן שקבילו בלבד בשגגה בין הנאשם לאדם אחר. יחד עם זאת, בחינת עדויותיהם של עדי ההגנה מעלה כי יש בהן כדי לחזק את גרסת המאשימה דווקא: האח אמיר העיד כי הוא לא יודע אם קבילו או לינדה (שעבדה עם קבילו) הכירו אותו בשמו. מכל מקום, לדברי אמיר, כאשר הוא היה מצלצל למכשיר הטלפון הנייד של קבילו, האחרון לא היה מזהה אותו בשמו. אמיר הוסיף והעיד כי כאשר היה מתקשר לקבילו, הוא היה אומר "מילאד" (ללא שמו הפרטי) ומזדהה באמצעות מספר מעסיק (עמ' 38, ש' 25; עמ' 39, ש' 21 לפרוטוקול). אשר לאח שריף הלה העיד כי מאחר שהיה מגיע למת"ק עציון במשך שנים, הוא סבור שקבילו ולינדה שעבדה עימו, זיהו אותו (עמ' 41, ש' 20-21; עמ' 42, ש' 6 לפרוטוקול). עם זאת, בחקירה נגדית הבהיר שריף כי כאשר היה משוחח טלפונית עם קבילו, הוא תמיד היה מזדהה באמצעות שם החברה: "א. מילאד" בצירוף מספר מעסיק, ללא ציון שמו הפרטי (עמ' 42, ש' 24 ואילך לפרוטוקול). לשאלה האם היה משוחח עם קבילו או עם לינדה "שיחה קטנה" כשהיה ניגש אליהם לקחת את היתרי העבודה, השיב שריף בשלילה במילים אלה: "**לא היו שום שיחות. רק שאני מגיע למקום הזה, אני רוצה לברוח משם כי יש שם ביטחון ובדיקות. חוץ מזה גם להיכנס לשם לא קל, עושים חיפושים ופותרים כל דבר ואני לא הייתי מנהל איתם שיחה. רק לוקח את האישורים וזו לעבודה שלי**" (עמ' 43, ש' 3-5 לפרוטוקול).

הנה כי כן, מתשובות שני האחים עלה כי הם לא נהגו להזדהות במת"ק עציון בשם הפרטי. מעדותו של האח שריף אף עלה כי הוא לא נהג לשוחח עם עובדי המת"ק. תשובות אלה עשויות לספק הסבר מדוע קבילו לא זיהה את שני האחים כאשר הסגור הציג לו את צילום פניהם בחקירה נגדית (עמ' 21, ש' 21; עמ' 39, ש' 30 לפרוטוקול; נ/ 5). מכל מקום, בניגוד לשני האחים שהעידו על עצמם כי לא נהגו להזדהות בשם הפרטי או לשוחח עם עובדי מת"ק עציון, הרי הנאשם העיד כי נהג להזדהות בשמו כאשר שוחח בטלפון עם עובדי המת"ק, ואף העיד כי קבילו ולינדה הכירו אותו

בשמו ואף ידעו שהוא טייס משיחותיהם עימו במקום העבודה. ואמנם, בחקירה המשטרית רשם קבילו את שמו המלא של הנאשם ("מילאד איברהים") על-גבי הנייר שהגיש לחוקר המשטרתי (ת/1). בכל אלה יש, אפוא, כדי לתמוך במסקנה לפיה קבילו לא בלבד בשגגה בין הנאשם לאדם אחר.

34. אוסיף ואציין כי שני האחים הדגישו בעדויותיהם לפני כי תפקידו של קבילו במת"ק עציון היה טכני במהותו, ולפיכך לא היה אינטרס ממשי לשחדו. עם זאת, גם בסוגיה זו ניתן למצוא בעדויות שני האחים תמיכה מסוימת לעמדת המאשימה: האח אמיר הבהיר בעדותו לפני כי נהג להגיע למת"ק עציון כדי לקבל לידיו היתרי עבודה עבור הפועלים של החברות עימן עבד. כאשר נשאל בחקירה נגדית מדוע עשה כן, השיב אמיר: **"יש מצבים שבהם תוקפו של האישור עומד לפוג והעובד עדיין בעבודה, אז אני לא יכול להרשות לעצמי שהוא יתפס על-ידי משטרה בלי אישור תקף. זה עבירה"** (עמ' 39, ש' 4-5 לפרוטוקול). האח שריף העיד כי לפני שהיה מגיע למת"ק עציון כדי לאסוף את היתרי העבודה, הוא נהג לצלצל למשרד המת"ק או למכשיר הטלפון הנייד של קבילו או של העובדת "לינדה". שריף הסביר כי היה צורך בכך כדי: **"...לברר אם הגיעו האישורים וגם לפעמים לא עובדים, לפעמים המקום סגור, ומוודאים שהמקום פתוח ואפשר לגשת לשם לגוש עציון"** (עמ' 41, ש' 8-9 לפרוטוקול).

תשובות אלה של שני האחים תומכות גם הן במסקנה לפיה אף אם קבילו עצמו לא היה הגורם המוסמך להחליט ברמה המהותית האם לאשר בקשה להיתרי עבודה או לדחותה (ובמובן זה תפקידו הוגדר כ"טכני"), הרי השירות שנתן קבילו במת"ק עציון היה חשוב למעסיקים. הם נזקקו לקבל לידיהם פיזית את היתרי העבודה של פועליהם במהירות וביעילות, והם אף נזקקו למידע מראש האם המת"ק פתוח לקבלת קהל, כדי שלא יגיעו לחינם לגוש עציון. לא פעם, הם נדרשו להתקשר למכשיר הטלפון הנייד של קבילו כדי לברר מידע מסוג זה, כאשר לא היה מענה בטלפון של משרד המת"ק. יש בכך כדי לחזק את גרסת המאשימה לפיה השירות שנתן קבילו היה בעל-ערך, ומכאן האינטרס למתן השוחד הנטען.

ממצאים ומסקנות

(א) המישור הראייתי והתייחסות לטענות ההגנה בדבר מחדלי חקירה

35. סעיף 296 לחוק העונשין, הנכלל בסימן ה' שכותרתו "עבירות שוחד", קובע כדלקמן:

296. ראיות

"במשפט על עבירה לפי סימן זה רשאי בית המשפט להרשיע על יסוד עדות אחת, אף אם זו עדות של שותף לעבירה".

ההסדר הסטטוטורי הקבוע בסעיף 296 הנ"ל לחוק העונשין, נוגע לדיני הראיות והוא מהווה הסדר ספציפי שבכוחו לגבור על הוראת-סעיף 54א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971. בהתאם ללשונו המפורשת של סעיף 296 הנ"ל, ניתן להרשיע בעבירת שוחד על-סמך עדות יחידה, וזאת גם אם היא עדות של שותף לעבירה. התפיסה המונחת בבסיס הוראת-סעיף 296 הנ"ל הינה כי עבירת השוחד מתבצעת לא פעם הרחק מעין זרה ובולשת, ולרוב בנוכחותם של נותן השוחד ומקבלו בלבד. תכליתה של הוראת-סעיף 296 היא להציע מענה לקושי האמור הכרוך בהוכחתן של עבירות השוחד, וזאת כחלק מהשאיפה להוביל להכחדתן ממחוזותינו. ובלשונו של כב' השופט בר:

"עסקות של שוחד מתבצעות כמעט תמיד ביחידות, "בארבע עיניים", ושלא בנוכחות עדים נוספים, וללא ראיות בכתב, ועל-כן חייב האינטרס הציבורי שבעקירת עבירות שחיתות מהסוג ההרסני הזה מן השורש, שבית-משפט יוסמך להרשיע נאשם בעבירות כאלה על סמך עדותו היחידה אף של שותף לעבירה, ובלבד שעדותו תהיה מהימנה על השופט".

(ע"פ 385/87 תלאוי נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(1) 140, 149 (1988); וראו גם: דברי כב' השופט לוי ברע"פ 1764/01 בן עמי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (14.8.2001); דברי כב' השופט קדמי בע"פ 176/89 חמוד נ' מדינת ישראל (31.12.1989)).

הנה כי כן, ניתן להרשיע בעבירת שוחד על-סמך עדות יחידה, אף אם היא עדות של שותף לעבירה. יחד עם זאת, ברי כי כאשר בית-המשפט צועד בדרך זו, חובה עליו לנהוג בזהירות ולנמק מדוע ראה להתבסס על אותה עדות, וזאת אף אם החוק פוטר את המאשימה מלהציג חיזוק פורמאלי לעדות זו.

36. במקרה שלפניי, מעדותו של קבילו עלה כי קיבל את המתת מהנאשם שלא בנוכחות אנשים נוספים. קבילו אף העיד כי הנאשם נתן לו את בגדי המותגים בשקית סגורה, כך שלא ניתן היה לראות את תכולתה מבחוץ (עמ' 14, ש' 5, 13; עמ' 15, ש' 13 לפרוטוקול). עוד העיד קבילו כי הוא יכול היה להימצא "**לבד בחדר עם מישהו**" (עמ' 16, ש' 26-30 לפרוטוקול). הנאשם עצמו אישר בעדותו לפניי כי קבילו ישב בחלל נפרד מזה של העובדת "לינדה", וכי יתכן מצב בו מי שנמצא מחוץ לחדרו של קבילו לא ראה מה נעשה בתוך החדר, במקום בו ישב קבילו (עמ' 35, ש' 22-27 לפרוטוקול; ת/ 6). כל אלה מחזקים את טענת המאשימה לפיה לא היו עדים נוספים לקבלת המתת בין הנאשם לקבילו.

37. מטעמים עליהם עמדתי בפסקאות 15-19 לעיל, אני סבורה כי עדותו של קבילו בעניין קבלת בגדי מותגים מהנאשם היא אמינה. שוכנעתי מעבר לספק סביר כי קבילו לא בלבד בעדותו בין הנאשם לבין אדם אחר. מטעמים שפורטו בפסקאות 27-29 לעיל אני סבורה כי עדותו של הנאשם הותירה בנקודות מסוימות רושם פתלתל ומגמתי. זאת ועוד; הנאשם לא הציג הסבר משכנע לפער בין נוסח תשובותיו במשפט לבין התשובות שמסר בחקירת המשטרה, והדבר מחליש מאמינות גרסתו לפניי. בהתחשב בכך, אני סבורה כי לא היה בעדותו של הנאשם כדי לעורר ספק סביר באשמתו. יתרה מזאת; כפי שפירטתי בפסקאות 30, 33 ו-34 לעיל, אני סבורה כי פרטים שונים שנמסרו בעדות הנאשם וכן בעדויות שני אחיו, תומכים בתזה המפלילה.

38. לסיום חלק זה אציין כי הסנגור העלה בסיכומיו טענות למחדלי חקירה שונים. בחנתי טענות אלה ואינני סבורה כי יש בהן כדי לשנות מהמסקנה אליה באתי. ראשית, מהחומר שהובא לפניי עלה כי קבילו לא התבקש בחקירתו במשטרה להציג את בגדי המותגים שטען כי קיבל מהנאשם (עמ' 14, ש' 24; עמ' 15, ש' 8 לפרוטוקול). ממילא, בגדים אלה לא נתפסו על-ידי המשטרה ולא הוצגו לפניי. לא ברור מדוע המשטרה לא ביקשה בשעתו מקבילו להציג בחקירתו המשטרתית את הבגדים שלטענתו קיבל מהנאשם. (ודוק, החוקר המשטרה שגבה מקבילו את הודעותיו במשטרה לא העיד לפניי וממילא לא נחקר על שאלה זו). במבט לאחור, יתכן כי מדובר במחדל חקירתי. עם זאת, אינני סבורה כי הנאשם יכול להיבנות מאותו מחדל, בשים לב לכך שקבילו העיד כי עשה בבגדים שקיבל מהנאשם שימוש לצרכיו האישיים (עמ' 15, ש' 3, 6 לפרוטוקול). לפיכך, סביר להניח שאף אילו הבגדים היו נתפסים בשלב חקירתו של קבילו במשטרה, לא ניתן היה לבדוק עליהם טביעות אצבע או פרט מזהה אחר שיקשור ביניהם לבין הנאשם.

שנית, הסנגור קבל כנגד כך שמצלמות האבטחה בכניסה למת"ק עציון לא נבדקו בסמוך לאחר פתיחת חקירת

המשטרה, על-מנת לבחון האם הנאשם נצפה כשהוא נכנס למקום עם שקית ובתוכה בגדי מותגים כנטען על-ידי קבילו. על כך אשיב כי ההגנה לא הוכיחה לפניי כי בעת הרלוונטית פעלו במת"ק עציון מצלמות אבטחה שצילמו את הנכנסים בשער וכי הצילומים נשמרו לפרק-זמן כזה או אחר. ממילא, לא הוכיחה ההגנה מחדל חקירתי בעניין זה.

שלישית, הסנגור טען כנגד כך שהמאשימה לא הזמינה לעדות את לינדה שעבדה עם קבילו. בהקשר זה יוער כי שני הצדדים אישרו בסיכומיהם לפניי כי לינדה נחקרה במשטרה. למיטב הבנתי, הודעתה המשטרית של לינדה נכללה בחומר החקירה שבתיק. אף-על-פי-כן, לא רק המאשימה אלא גם ההגנה לא ראתה לזמן את לינדה לעדות או להגיש (בהסכמה) את הודעתה המשטרית לעיוני. מכאן אני למדה שככל הנראה שני הצדדים לא ראו בעדותה של לינדה כבעלת יכולת לתרום לעניינם, כל אחד מטעמיו. לפיכך, אין לראות באי העדתה של לינדה כמחדל של המאשימה דווקא.

39. אשר על כן, ונוכח הטעמים שפורטו, אני סבורה כי אין בטענות שהעלה הסנגור בדבר מחדלים חקירתיים או אחרים כדי לשנות ממסקנתי לפיה המאשימה הוכיחה מעבר לספק סביר כי הנאשם נתן לקבילו בגדי מותגים (חולצת פולו ומכנסי ג'ינס של חברת "טומי הילפינגר") בשווי של כמה מאות ₪, וזאת לפי בקשתו של קבילו ובלא שקבילו שילם תמורתם, כנטען בכתב-האישום.

(ב) היסוד העובדתי של עבירת מתן שוחד והתקיימותו במקרה דנן

40. סעיפים 291, 293 ו-294 לחוק העונשין, הנכללים אף הם בסימן ה' שכותרתו "עבירות שוחד", קובעים כדלקמן:

291. מתן שוחד
"נותן שוחד לעובד הציבור כהגדרתו בסעיף 290(ב) בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו-מאסר שבע שנים או קנס כאמור בסעיף 290(א).
293. דרכי שוחד
אין נפקא מינה בשוחד-
(1) אם היה כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת;
...
(3) אם היה בעד פעולה מסוימת או כדי להטות למשוא פנים בדרך כלל;
...
(7) אם נלקח על מנת לסטות מן השורה במילוי תפקידו או בעד פעולה שעובד הציבור חייב לעשותה על פי תפקידו".
294. הוראות נוספות
...
(ד) במשפט על שוחד לא ייזקק בית המשפט לטענה-
...
(1) ...
(2) שהלוקח לא עשה או אף לא התכוון או לא היה מוסמך או רשאי לעשות את הפעולה".

41. האיסור הפלילי על מתן שוחד נועד להבטיח את תקינות התנהלותם של מוסדות השלטון ושל גופים ציבוריים, מתוך רצון להגן על אמון האזרח בזרועות השלטון ובמערכות הציבוריות. החומרה המיוחדת המיוחסת לעבירות השוחד, ובהן העבירה של מתן שוחד, משתקפת בעונש המרבי החמור שנקבע לצידן, וכן ברוחב ובגמישות שמאפיינים את הגדרת יסודות העבירה (ראו: דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בע"פ 1224/07 בלדב נ' מדינת ישראל, פסקה 59 (10.2.2010)).

כפי שעולה מהגדרת העבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין, היסוד העובדתי של העבירה הנדונה כולל שלושה מרכיבים: ראשית, נדרש כי נוטל השוחד יהיה עובד ציבור. שנית, נדרש כי יינתן לעובד הציבור "שוחד", שמשמעותו כל טובת הנאה שניתן לראותה כאסורה בהתאם לערכים המוגנים המונחים ביסוד העבירה. ושלישית, נדרש כי מתן המתת יעשה בעבור פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור (ראו: דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בע"פ 1224/07 בלדב הנ"ל, פסקה 55 (10.2.2010)).

אפנה כעת לבחון את סוגית התקיימות היסוד העובדתי של עבירת מתן השוחד במקרה שלפניי.

42. בכל הנוגע למרכיב של "**עובד ציבור**" - אין חולק כי בעת הרלוונטית לכתב-האישום היווה קבילו עובד ציבור כאשר שימש כראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי באיו"ש.

43. אשר למרכיב ה"**שוחד**" - בהתאם ללשונו הברורה של סעיף 293(1) לחוק העונשין שנוסחו הובא לעיל, טובת-ההנאה הניתנת לעובד הציבור יכולה להיות מכל סוג שהוא, לרבות שווה-כסף. במקרה שלפניי הוכח מעבר לספק סביר כי הנאשם העניק לקבילו לפי בקשתו בגדי מותגים (מכנסיים וחולצה של חברת "טומי הילפינגר") ששוויים כמה מאות ₪, וזאת בלא שקבילו שילם בעבורם. ודוק, עסקינן בטובת-הנאה (בגדי מותגים) ששוויה הכספי אינה גבוה (מספר מאות ₪). עם זאת, ההלכה הפסוקה קובעת בבירור כי שווי המתת בעבירות שוחד, אינו חייב להיות בהיקפים ניכרים. כבר נפסק כי: "גם מתת בערך נמוך יחסית...עשוי לקיים את עבירת השוחד" (דברי כב' השופט (כתוארו אז) גרוניס בע"פ 4115/08 גלעד נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (24.1.2011)). עוד נקבע כי: "הדגש אינו על ערכה של ההטבה, לא מבחינת הנותן ולא מבחינת המקבל, אלא בהנאה הגלומה במתת מן הבחינה האובייקטיבית" (דברי כב' השופט גולדברג בע"פ 4148/96 מדינת ישראל נ' גנות, פסקה 10 (1996)); עוד ראו: דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בע"פ 1224/07 בלדב הנ"ל, פסקה 55). אוסיף ואזכיר כי בהתאם לפסיקתו של בית-המשפט העליון, גם כאשר גובה המתת אינו ידוע במדויק, ניתן להרשיע בעבירה של מתן שוחד (ראו: דברי כב' השופט (כתוארו אז) גרוניס בע"פ 4115/08 גלעד הנ"ל, פסקה 22).

בהמשך לדברים האמורים, אני רואה לציין כי בתשובתו לכתב-האישום, העלה הסנגור טענת הגנה חלופית של זוטי-דברים, וזאת בהתייחס לשווים הכספי של הבגדים שניתנו לקבילו. דין טענה זו להידחות. לגישתי, מתן שוחד לעובד ציבור שמהותו בגדי מותגים בשווי של כמה מאות ₪ בלא שעובד הציבור משלם עבורם, אינו יכול להיחשב מעשה "קל ערך" כנדרש בהגדרת הסייג של "זוטי-דברים" לפי סעיף 34 לחוק העונשין. כך הוא הדבר, נוכח טיב המעשה, נסיבותיו והשלכותיו הרחבות; וכן נוכח האינטרס הציבורי המונח בבסיס כל עבירות השוחד, להגן על מידותיו של השירות הציבורי, על תפקודם התקין של עובדי הציבור, על תדמיתו של השירות הציבורי ועל אמון הציבור בתקינות פעולות המינהל ובמערכות הציבוריות. בהתחשב בצורך להגן על הערכים האמורים כחלק מהשמירה על היציבות החברתית ועל סדרי הממשל, אני בדעה כי אם מתקיימים יתר היסודות העובדתיים והנפשיים הקבועים בסעיף 291 לחוק העונשין, הרי מתן בגדי מותגים ששוויים כמה מאות ₪ לעובד ציבור חוצה את סף האנטי-חברתיות הנדרשת ברמה המהותית לצורך הטלת

44. בכל הנוגע לדרישה כי השוחד ינתן לעובד הציבור "**בעד פעולה הקשורה בתפקידו**" - האופי הפסול של השוחד טמון בכך שטובת-ההנאה ניתנת לעובד הציבור עבור פעולה הקשורה בתפקידו. נדרש, אפוא, קשר-סיבתי בין הענקת המתת לבין פעולתו של עובד הציבור בתפקידו, באופן שטובת-ההנאה לא הוענקה ולא היתה מוענקת לעובד הציבור כאדם פרטי, אלמלא הזיקה לתפקידו הציבורי. יחד עם זאת, ראוי להדגיש כי עסקינן בעבירה התנהגותית ולא תוצאתית. לפיכך, אין הכרח להוכיח כי עובד הציבור אמנם העניק לנותן השוחד תמורה עבור המתת, או כי פעל פעולה מסוימת עבור נותן השוחד. די אם נותן השוחד העניק לעובד הציבור טובת הנאה בזיקה לתפקידו. ובלשונה של כב' השופטת חיות: "... אין זה מעלה או מוריד לעניין התגבשות עבירה זו אם עובד הציבור אכן הכיר פנים לנותן השוחד וביצע עבורו פעולה כלשהי הקשורה בתפקידו" (ע"פ 8027/04 אלגריסי נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (23.2.2006)).

במקרה דנן, הן קבילו והן הנאשם העידו באופן מפורש כי לא התקיימו ביניהם קשרי חברות אלא קשרי עבודה בלבד. מכאן שהענקת בגדי המותגים לקבילו ללא תמורה לפי בקשתו מהנאשם, לא נבעה מיחסי ידידות או חברות בין השניים. קבילו הוסיף והעיד כי קבלת מתנות ממעסיקים שבאו למת"ק עציון כדי ליטול היתרי עבודה לפועליהם, לא היתה דבר מקובל במקום עבודתו. המסקנה המתחייבת היא כי הענקת בגדי המותגים לקבילו ניתנה בזיקה למילוי תפקידו כעובד ציבור.

אמת, ממכלול העדויות שנשמעו לפניי עלה כי לקבילו לא היתה יכולת להשפיע על עצם ההחלטה המהותית האם לאשר היתרי עבודה לבקשת מעסיקים ישראליים, אם לאו. ההחלטה בעניין זה התקבלה בשירות התעסוקה בתל-אביב. לפי דבריו של קבילו עצמו, לא היה נתון בידיו שיקול-דעת בעניין זה, והוא אף לא יכול היה לזרז את תהליך קבלת ההחלטות בשירות התעסוקה. נראה כי לכך כיוון קבילו בדבריו כאשר העיד כי תפקידו היה "טכני", שכן הנפיק היתרי עבודה שאושרו על-ידי גורם אחר ורק מסר אותם לידי המעסיקים. עם זאת, כפי שפרטתי בדבריי לעיל, השירות שנתן קבילו למעסיקים - ובהם החברה שהנאשם הוא הגזבר שלה - היה חשוב עבורם. הנאשם ועדי-ההגנה הנוספים העידו לפניי כי היו נוהגים לצלצל לטלפון הנייד של קבילו כאשר לא היה מענה טלפוני במשרד המת"ק, וזאת כדי לברר מראש האם המת"ק פתוח ומקבל קהל (מהעדויות עלה כי מדובר במת"ק שממוקם בגוש עציון ולעיתים לא היתה מתקיימת בו קבלת קהל עקב עיצומים או מצב בטחוני שלא איפשר זאת). השירות הטלפוני האמור שקבילו סיפק באמצעות מכשיר הטלפון הנייד שהחזיק מטעם מקום עבודתו, היה חשוב לפונים כדי שלא להגיע לגוש עציון לחינם. זאת ועוד; במסגרת הברורים הטלפוניים, היה בכוחו של קבילו למסור לפונה מידע מראש האם בקשתו להיתרי עבודה התקבלה או נדחתה, והאם נמצאה מניעה ביטחונית או אחרת להנפקת אישורי העבודה המבוקשים. מעדויות הנאשם ושני אחיו עלה בבירור כי עצם הנפקת אישורי העבודה במת"ק עציון חסכה להם זמן יקר, שאם לא כן - היו היתרי העבודה נשלחים ללשכות התעסוקה ברשות הפלסטינית וכך היתה עלולה להתעכב מסירתם. על רקע כל אלה, ברי כי השירות שנתן קבילו היה משמעותי למעסיקים, לרבות לחברה שהנאשם משמש כגזבר שלה. בהתחשב בכך, אין לקבל את טענת ההגנה לפיה לא היתה סיבה למעסיקים לשאת חן בעיניו של קבילו בעת ששימש כראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי. זאת ועוד; לפי עדותו של קבילו, הוא היה זה שפנה מיוזמתו לנאשם וביקש ממנו לרכוש עבורו בגדי מותגים. אין לשלול אפשרות כי הנאשם נעתר לבקשתו האמורה של קבילו מחשש לקלקל את היחסים עימו ו/או על-מנת לשמור על מערכת יחסים חיובית, וזאת על רקע חשיבות השירות שסיפק קבילו כמבואר לעיל.

ודוק, משלא הוכח אחרת אני מוכנה להניח כי כל ההיבטים עליהם עמדתי בנוגע למהות תפקידו של קבילו - לרבות שיחות המעסיקים למכשיר הטלפון הנייד שלו - היו בתחום תפקידו וסמכויותיו של קבילו כעובד ציבור. זאת ועוד;

אני רואה לציין במפורש כי לא הוכח ואף לא נטען לפניי שקבילו סטה מן השורה בדרך כלשהי עבור הנאשם או עבור החברה שבשמה פעל הנאשם מול קבילו. כך למשל, אין טענה שהנאשם קיבל לידיו היתרי עבודה שהחברה שהוא הגזבר שלה, לא היתה זכאית לקבלם ממילא. יחד עם זאת, בהתאם לסעיף 293(3) לחוק העונשין שצוטט לעיל, לצורך התקיימות יסודות העבירה של מתן שוחד, אין נפקא מינה אם השוחד לא ניתן בעד פעולה מסוימת, אלא כדי להטות למשוא פנים בדרך-כלל ולעת מצוא (בבחינת "שלח לחמך על-פני המים כי ברבות הימים תמצאנו": קהלת יא 1). יתרה מזאת; ובכך העיקר בעיניי בנסיבות העניין- בהתאם לסעיף 293(7) לחוק העונשין שאף הוא צוטט לעיל, לצורך התקיימות יסודות העבירה של מתן שוחד, אין נפקא מינה אם השוחד ניתן בעד פעולה שעובד הציבור היה חייב לעשותה לפי הגדרת תפקידו, אף כאשר לא התקיימה סטייה מן השורה. התפיסה המונחת בבסיס הסדר זה היא כי מן הראוי למנוע מתן טובת-הנאה פסולה לעובד ציבור, אף אם טובת-ההנאה ניתנה כדי שעובד הציבור יבצע תפקיד שהוא ממילא נדרש לעשותו. תכלית ההסדר הנדון היא למנוע אפשרות שמא עובד הציבור ימצא במצב של ניגוד עניינים או במצב שעלול לגרום לעובד הציבור לפעול על-יסוד שיקולים זרים (למשל עקב כך שעובד הציבור יחוש מחויבות כלפי נותן השוחד, בשל ציפיית האחרון ל"הדדיות" מצד עובד הציבור בכל הנוגע לטיפול בענייניו, וזאת גם כאשר מדובר בטיפול המוגדר כחלק מתפקידו הציבוריים של עובד הציבור). עצם ההימצאות במצב מסוג זה בעקבות מתן השוחד, ללא קשר לאופן הגשתו בפועל של התפקיד הציבורי שבעדו הוא ניתן, פוגע באמון הציבור בשירות הציבורי ועלול לפגוע בשיקול-הדעת ובתפקוד התקין של עובד הציבור מקבל השוחד (ראו והשוו: דברי כב' השופט דנציגר בע"פ 5822/08 טרייטל נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (12.3.2009)).

אעיר כי קבילו העיד לפניי כי להערכתו הוא קיבל את המתת מהנאשם כאות-תודה על השירות הטוב שנתן במסגרת תפקידו (עמ' 9, ש' 25-23 לפרוטוקול). בהתאם למכלול הוראות החוק והפסיקה עליהן עמדתי, ברי כי בנסיבות מתאימות מתן טובת-הנאה לעובד ציבור יכולה לעלות כדי שוחד, וזאת גם כאשר תכליתה להכיר תודה לעובד הציבור על שירות שהוא נותן במסגרת תפקידו. כך בוודאי בנסיבות בהן קיימת אפשרות סבירה כי קשרי העבודה בין נותן השוחד ומקבל השוחד יוסיפו להתקיים גם לאחר הענקת המתת, כפי שאירע בעניינים של קבילו והנאשם (ראו בעניין זה: דברי כב' השופט (כתוארו אז) גרוניס בע"פ 4115/08 גלעד הנ"ל, פסקה 33).

45. למען שלמות התמונה, אזכיר כי מעדותו של קבילו עלה בבירור כי היוזמה למתן השוחד היתה של קבילו, ולא של הנאשם. עם זאת, מושכלות יסוד הן כי במישור הטלת האחריות בפלילים, אין חשיבות לשאלה מי מבין השניים יזם את מעשה השוחד (ראו: דברי כב' השופט (כתוארו אז) שמגר בע"פ 534/78 קוביליו נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(2) 281, 296 (1979)).

46. סיכומם של דברים עד כה; אני סבורה כי היסוד העובדתי של עבירת מתן השוחד הוכח מעבר לספק סביר.

(ד) היסוד הנפשי בעבירה של מתן שוחד והתקיימותו במקרה דנן

47. בהתאם להלכה הפסוקה, העבירה של מתן שוחד אינה עבירת כוונה או "כוונה מיוחדת" (מטרה), אלא מדובר בעבירת מודעות. הדרישה היא להוכיח כי מבצע העבירה היה מודע לטיב המעשה (מתן השוחד) וכן מודע לקיום הנסיבות הרלוונטיות (טובת הנאה הניתנת בעד פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור). יוער כי "עצימת עיניים", קרי- קיומו של חשד בדבר טיב המעשה ואפשרות קיום הנסיבות תוך הימנעות מלברר את אותו חשד, שקולה במישור המהותי כנגד מודעות (ראו: סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין; עוד ראו: דברי כב' הנשיא ברק בע"פ 5046/93 מדינת ישראל נ' הוכמן, פ"ד נ(1) 2, פסקה 13 (1996)). עוד יצוין כי אין דרישה לקיום מודעות אצל נותן השוחד להשלכות

המשפטיות של המעשה (ראו: דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בע"פ 1224/07 בלדב הנ"ל, פסקה 55).

48. בהעדר יכולת להתחקות אחר צפונות ליבו של אדם, הוכחת היסוד הנפשי של כל עבירה פלילית אינה משימה פשוטה. כך בדרך-כלל, וכך במיוחד בעבירות שוחד המתבצעות לא פעם הרחק מעיני הציבור, ללא נוכחות עדים נוספים מלבד מקבל השוחד ונותנו. בנוגע למקרים בהם אין בנמצא ראיות ישירות לקיומו של היסוד הנפשי, קבעה ההלכה הפסוקה כי בנסיבות מתאימות ניתן לעשות שימוש בחזקת המודעות, המהווה חזקה עובדתית-ראייתית שמקורה בניסיון החיים ובשכל הישר. מדובר בחזקה שניתנת לסתירה ולפיה ההנחה היא כי על דרך הכלל, אדם מודע למשמעות התנהגותו מבחינת טיבה הפיזי, ולקיום נסיבותיה. אין מדובר בחזקה המעבירה את נטל השכנוע לכתפיו של הנאשם, וכל שעליו לעשות הוא לעורר ספק סביר לגבי המסקנה הנובעת מאותה חזקה וזאת כדי למוטט את ההנחה המצויה בבסיסה (ראו והשוו לעניין העבירה של קבלת שוחד: דברי כב' השופטת חיות בע"פ 8027/04 אלגריסי הנ"ל, פסקאות 14-15; עוד ראו לעניין העבירה של מתן שוחד: דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בע"פ 1224/07 בלדב הנ"ל, פסקה 55).

49. במקרה דנן, קבעתי כי הוכח מעבר לספק סביר שהנאשם העניק לקבילו לפי בקשתו מתת בדמות בגדי מותגים בשווי של כמה מאות ₪, בלא שקבילו שילם עבורם. כפי שצוין לעיל, הן קבילו והן הנאשם העידו לפני כי לא שררו ביניהם יחסי חברות או ידידות, אלא קשרי עבודה בלבד. בנסיבות אלה, קמה חזקת המודעות שמקורה בניסיון החיים ובשכל הישר, לפיה הנאשם היה מודע לטיב מעשיו ולנסיבות ביצוע העבירה. לשון אחר; חזקה היא כי כאשר הנאשם נתן לקבילו במתנה את בגדי המותגים לפי בקשתו, הנאשם היה מודע לכך שהדבר נעשה בזיקה למילוי תפקידו של קבילו כעובד ציבור. הנאשם לא סתר את החזקה האמורה (הוא הכחיש את עצם ביצוע המעשים אולם גרסתו לא התקבלה כאמינה). המסקנה המתבקשת, אפוא, היא כי חזקת המודעות נותרה על-כנה. לפיכך, ניתן לקבוע כי התקיים במקרה דנן היסוד הנפשי הנדרש בעבירה של מתן שוחד.

סוף דבר

50. אשר על כן, ונוכח מכלול הטעמים שפורטו לעיל, אני קובעת כי המאשימה הוכיחה מעבר לספק סביר את העבירה שיוחסה לנאשם בכתב-האישום, על יסודותיה העובדתיים והנפשיים. לפיכך, אני מרשיעה את הנאשם בעבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין.

ניתנה היום, ח' אלול תשע"ד, 03 ספטמבר 2014, במעמד הצדדים.